

Harriet Lönnqvist

Typologisering av forskningsprocesser inom humaniora

En diskursiv framställning om bl.a. svärmaren, mätaren och mullvaden. Del 2

Lönnqvist, Harriet, Typologisering av forskningsprocesser inom humaniora. En diskursiv framställning om bl.a. svärmaren, mätaren och mullvaden. Del 2. [Typologization of research processes in the humanities. A discursive presentation including, among others, the spinx moth, the geometrid moth and the mole. Part 2.] Informaatiotutkimus 17 (4): 80-88, 1998.

This second part of the article deals with six types of research processes, i.e. 2) the sphinx moth, 3) the systematic researcher, 4) the mole, 5) the geometrid moth, 6) the constant interpreter, and 7) the fixer. 1) The chaotic and dynamic researcher was dealt with in part 1, published in Informaatiotutkimus 16 (4), 1997: 96-104.

Address: Parkgatan 1 C 9, FIN-00140 Helsingfors, Finland.

I del 1 av denna artikel (Lönnqvist 1997) presenterades den kaotiska dynamikernas forskningsprocess. I den här delen behandlas svärmarens, systematikerns, mullvadens, mätarens, den ständiga tolkarens och fixarens forskningsprocesser.

Svärmaren : konsthistoriker

Endast en forskare, en konsthistoriker, kunde hänföras till denna typ av forskningsprocess. Trots sin kaotiska karaktär kan den inte inordnas under typ 1 (Ibid.) på grund av det mycket omfattande och långvariga första skedet i processen. När hon startade ett nytt forskningsprojekt började hon med att under en lång tid, kanske två år, läsa all slags litteratur utgående från en forskningsidé.

"[...] mä oon hirveän epäsystemaattinen [...] Mulla on mennyt parikin vuotta että mä vaan niinkuin luen ja mietin ja teen jotain epämääräisiä artikkeleita ja sit mulla menee pari kuukautta siihen, että mä kirjoitan jo-

tain isompaa juttua ett sit vasta niinkuin päätän."

Litteraturen hon läste behandlade ett brett spektrum av ämnen. Den gav henne ett 'tankematerial', "ajatteluaineisto".

"Mulla on sellainen niinkuin ajatteluaineisto [...] Mä en niinkuin käytä kirjallisuutta [...] sellaisena, jota mä niinkuin yrittäisin niinkuin tutkia sitä vaan mä niinkuin käytän sitä tavallaan sellaisena [...] ehkä ongelmien asetteluun paremminkin. Ehkä mä en tee kovin järkevää tutkimusta [...]."

Likt en fjäril flög hon länge drömmande omkring från en blomma till en annan och sög av deras nektar. Följande grafiska framställning beskriver svärmarens forskningsprocess.

Svärmariet utmynnarn så småningom i ett närmande till objektet, det som är föremål för svärmarens intresse. När förundran över en viss fråga, ett problem, blev allt större började hon samla in material för att undersöka saken. Problemställningen växte fram ur materialet.

Forskaren betraktade inte litteraturen som sitt primärmaterial och inte överhuvudtaget som sitt forskningsmaterial, utan den influerade hennes tankar och problemställningar. Det oaktat bör ändå både litteraturen, isynnerhet forskningslitteraturen, åtminstone anses utgöra hennes sekundärmaterial. Även konstverken bör anses vara hennes material, åtminstone sekundärmaterial, emedan hon för sitt pågående projekt inte använde sig av något annat som kunde betraktas som ett konkret material. Om hon använde sig av något primärmaterial är diskutabelt. I och med att hon påbörjade analysen inledde hon också formulerandet av forskningen i skrift. Före det hade dispositionen fått en precisare utformning.

Systematikern : konsthistoriker

Fyra forskare i konsthistoria hade en på det stora hela överensstämmande forskningsprocess, vilket innebär att de kan sammanföras till en typ. De uppvisade ett utpräglat systematiskt grepp på forskningsarbetet. Efter en allmän orientering i ämnet gjorde de en noggrann bibliografisk inventering, som uppföljdes i flera repriser.

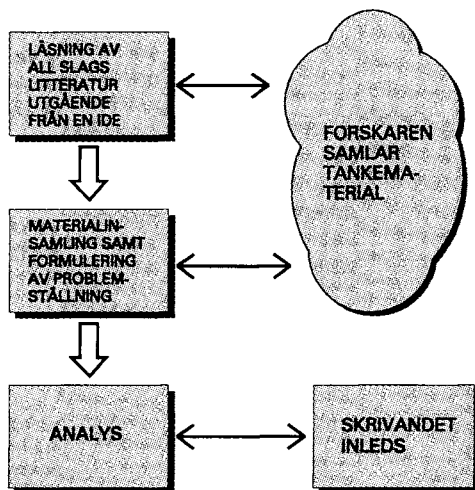

Fig. 1 Svärmarens forskningsprocess (konsthistoriker)

”Nu är det klart att jag vad litteratur beträffar så läser jag allra mest i början, [...] dels när jag försöker få mig en överblick och funderar på problemformuleringen men samtidigt sen när man går igenom de där källorna.”

Därefter utarbetades den teoretiska referensramen och formuleringen av problemställning och hypoteser inleddes.

Dessa formulerades dock inte nödvändigtvis på förhand utan ibland under arbetets gång.

”Det är ju i ganska hög grad en slags växelverkan, en dialog mellan det material man börjar samla i tron att där ska finnas något intressant. Och när man lär känna det materialet närmare så reviderar man då sina egna utgångsfrågor. Det visade sig att en del frågor inte var så intelligenta och dem skippar man. Och då visar det sig att det finns andra saker som kommer in här och de frågorna kan t.o.m. bli centrala fast man inte först visste det. Det är liksom en växelverkan med att man börjar insamla ett visst material i någon slags avsikt [...]”

En av de yngre forskarna följde härvid ett avvikande mönster. Han utarbetade den teoretiska referensramen först i slutet av forskningsprocessen.

”[...] mä koen sen, että sen täytyy tulla [...] siinä loppuvaiheessa vasta. Esimerkiksi estetiikan puolella on just se ongelma, että siellä lähetään usein siitä teoreettisesta viitekehuksesta liikkeelle. Tavallaan sitten sitä aineistoa pyritään soveltamaan siihen teoreettiseen viitekehukseen eikä päin vastoin. Ei lähetä siitä tavallaan ruohojuuritasolta vaan niistä teoksista, taiteilijan toiminnasta ja siellä syntyvistä kysymyksistä liikkeelle ja sieltä tavallaan sitten mennään tällaiseen yleisempään, tällaiseen teoreettiseen teorianmuodostukseen tavallaan. Mä koen sen niinkuin tavallaan oikeampana tapana.”

I följande skede påbörjades materialinsamlingen och problemställningen samt hypoteserna anpassades till materialet, emedan de var beroende av tillgängligt material. Därefter insamlades resten av det

behövliga materialet och i detta skede gjordes också förslag till disposition.

"[...] jonkinlaisen hypoteesin muodostamisen jälkeen niin tutustuisin taiteilijan tuotantoon, aina sillä tavalla miten se liittyy tähän omaan problematiikkaan ja sitten tietysti kaikkea mahdollista mitä siitä on olemassa kirjallista aineistoa. [...] Tavallaan se tapahtuu siinä lomittain käytännössä. [...] sä joudut tutustumaan siihen aineistoon sekä niihin teoksiin, jotka ovat tavallaan varsinainen aineisto, että sitten niihin lähteisiin."

"[...] sekä niiden teosten, että sen aineiston pohjalta tarkentamaan tää kysymyksenasettelu, selkeä hypoteesi ja samalla siihen liittyy tää aiheenrajaus sitten. Sitten tavallaan sen läpikäymällä sitten ja analysoimalla ne teokset niin testaamaan sun hypoteesisi ja se, että pitääkö se paikkansa yleensä."

Därefter utfördes analysen av materialet och tolkningen av analysresultaten samtidigt som forskaren började skriva sammanhängande text. De fyra konsthistorikernas forskningsprocess kan sammanfattas i fig. 2.

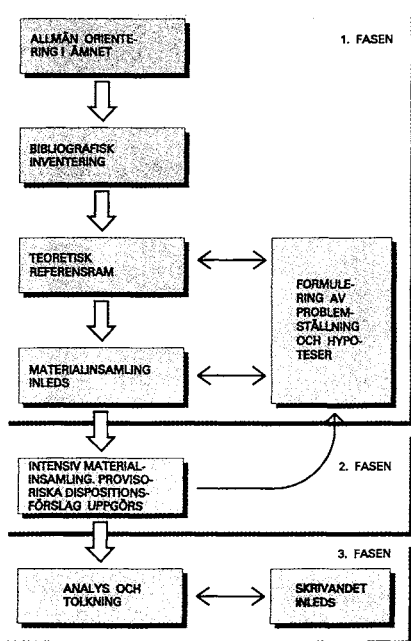

Fig. 2 Systematikerns forskningsprocess (konsthistoriker)

Systematikern : språkforskare

De fem intervjuade språkforskarna som medtagits i denna studie, två icke-etablerade och tre etablerade, var starkt förankrade i sitt forskningsmaterial. Forskningsprocessen inleddes med bibliografisk inventering och fortsatte med formulering av problemställning och hypoteser samt val av metod.

"[...] kirjallisuudesta saattaa löytyä jo ett on tehty hirveän samantyyppisiä tutkimuksia ja osa vastauksista on jo silloin olemassa ett voi perustaa niihin tutkimuksiin ja joskus sit [...], saa vinkin myös siitä, miten ei kannata menetellä. Ihan [...] niihin konkreettisiin, konkreettiseen, siihen aineistonkeruutapaan ja kaikkeen saa esimerkkejä."

Vad gällde problemställningen var det viktigt att den antog en bestämd form innan materialinsamlingen påbörjades även om den inte var slutgiltig.

"Mutta se on tärkeä tietysti olla jo kuitenkin ainakin tutkijan mielestä kiteytynyt muoto. Tietää mitä ryhtyy keräämään. [...] Muuten tulee keräänneeks turhaa aineistoa, haaskanneeks aikaa. Että miten tää tarkemmin se ongelmanasettelu on mietitty sitä järkevämmin pystyy sen aineistonkeruun suunnittelemaan."

Därefter utarbetades den teoretiska referensramen, varefter materialinsamlingen och/eller observationen av ett fenomen påbörjades.

"[...] jos sieltä alkaa esimerkiksi tyypillisiä kielellisiä rakenteita katsoa niin usein niit ei sit kuitenkaan niin helposti löydy. Ett sit pitäis jotenkin niinkuin koettaa johdattaa ihmiset tuottamaan niit rakenteita, mist olis kiinnostunut tai arvioimaan niiden ... Siin on toisaalta tällaista aika vapaata puhetta niinkuin haastatteluaineisto tai sitten, tai sit tällaista kokeellisempaa aineistoa."

I följande skede analyserades materialet och/eller observationerna samt analysresultaten tolkades. Först när analysresultaten förelåg och tolkningarna var gjorda

började forskarna formulera forskningen i skrift.

"[...]voin mitata sieltä äänen kestoja ja vokaalien formaattirakennetta ja s:än hälyn korkeutta. Ja jos mä teen äänirakenteellista juttua ja sit mulla on ollut kuuntelukoe-nauhoja. Eli mä olen poiminut sieltä eri puhujilta sanoja ja ottanut kuulijaryhmän kirjoittamaan ne, litteroimaan ja arvioimaan sitä ääntä, sen sujuvuutta. [...] Sit mulla on [...] perinteistä kielitieteellistä niin, että mä itse esimerkiksi poimin sieltä mun mielestä virheellisiä rakenteita ja analysoin niitä."

"[...] mulla oli akustista analyysia tehty niin oikeastaan se aineisto ei sanonut mulle yhtään mitään. Ett kyll se sit niinkuin sen analyysin myötä kun sitä teki alkoi löytää sieltä – onhan näitten potilaitten välillä eroa. [...] kyll se analyysi ja tulkinta sillai niinkuin tavallaan limittyy. Mutt sitä analyysia pitää tehdä aika paljon ennenkuin siit saa irti mitään. Tietyllä tapaa sitä niinkuin on tehnyt jo siinä sen teoreettisen viitekehysten yhteydessä ja kun on valinnut sen tutkimusongelman niin vähän tietää, mitä siit aineistosta haluaa saada."

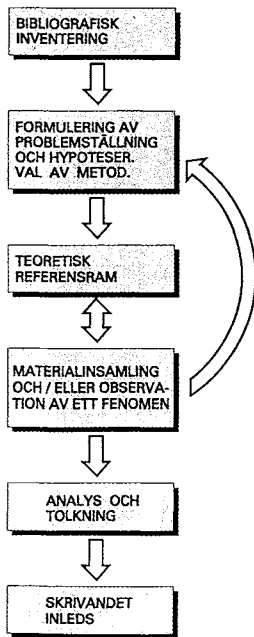

Fig. 3 Systematikerns forskningsprocess (språkforskare)

De systematiska språkforskarnas forskningsprocess kan beskrivas i figur 3.

Sammanlagt nio forskares forskningsprocesser kunde sammanföras till systematikerns forskningsprocess: den av drivhjulet burna, systematiska och materialfixerade forskningsprocessen. Fyra av dessa forskare var konsthistoriker, två etablerade och två icke- etablerade medan fem var språkforskare, tre etablerade och två icke- etablerade. Inga signifikanta skillnader kunde skönjas mellan yngre och äldre forskare.

Forskningsprocessen inleddes med en allmän orientering i ämnet och bibliografisk inventering, eller direkt med bibliografisk inventering. Därefter formulerade språkforskarna problemställningen och uppställde hypoteser medan konsthistorikerna inte nödvändigtvis gjorde det på förhand utan stundom under arbetets gång. I följandeskede utarbetades den teoretiska referensramen. En yngre konsthistoriker, däremot, valde att göra det först i slutet av forskningsprocessen för att undvika att materialet anpassades efter den teoretiska referensramen.

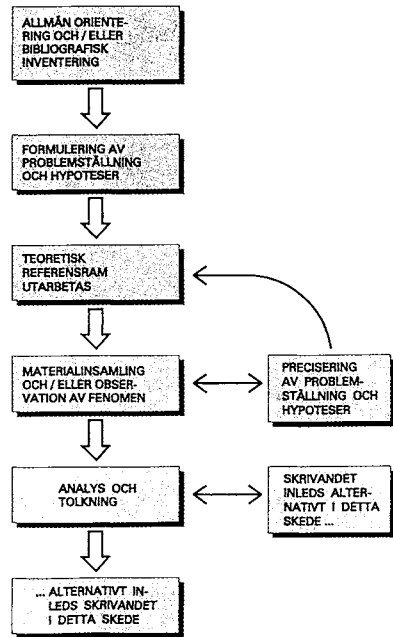

Fig. 4 Systematikern. Den av drivhjulet burna, systematiska och materialfixerade forskningsprocessen

Härnäst följde materialinsamlingen, som för språkforskarnas del också kunde innebära observation av ett fenomen i ett redan insamlat material. I detta skede preciserades också problemställningen och hypoteserna, emedan de påverkades av tillgängligt material. I följande skede analyserades materialet eller, för vissa språkforskares del, observationerna av ett fenomen samt tolkades analysresultaten. I detta skede började konsthistorikerna också skriva sammanhängande text medan språkforskarna gjorde det först när analysresultaten förelåg och tolkningarna av analysresultaten var gjorda.

Denna typ av forskningsprocess förekom inte hos alla nio forskare i en renodlad form utan smärre avvikelser från mönstret förekom. De gick däremot alla mycket systematiskt tillväga i sitt forskningsarbete och var strikt bundna till sitt material. Forskningsprocessen drevs framåt likt ett drivhjul, tungt och sävligt, skede efter skede. Det kan därför anses vara befogat att sammanföra dessa forskares forskningsprocess till en och samma typ, systematikerns forskningsprocess eller fylligare beskrivet, den av drivhjulet burna, systematiska och materialfixerade forskningsprocessen.

Mullvaden : arkeologen

En etablerad och mycket målmedveten forskare i arkeologi beskrev sin forskningsprocess som ganska rätlinjig och systematisk.

Mullvadens forskningsprocess beskrivs i figur 5.

Den etablerade arkeologen framhävde fältforskningens betydelse.

”Noh! Tavallisesti se alkaa siitä että mennään maastoon ja pistetään lapio maahan ja ruvetaan kaivamaan!”

Hon ansåg att det var omöjligt att uppställa hypoteser på förhand om forskningsobjektet. Hon startade alltid utgående från fornfynden. Hon forskade i en viss förhistorisk tidsålders samhälle och hävdade bestämt att

”[...] jos mä olisin ensimmäiseksi sanonut, että mun mielestä niin [den tidsålderns] yhteiskunnan on ehdottomasti täytynyt olla sellainen, että siellä on ollut määrättyjä [...] asioita ja sit mä olisin yrittänyt ruveta etsimään niitä [...]. Nythän mä olin siinä onnellisessa tilanteessa, että mä sain kaivettavakseni Suomen suurimman kalmiston, josta löytyy vuosisata toisensa jälkeen niitä hautoja joista, joita ei oltu koskaan aikaisemmin mistään saatu. Siis, niin monta vuosisataa jatkuvuutta samasta paikasta. Niin, mä olin siis, ainutlaatuisen aineiston kanssa tekemisissä. Enkä mä voinut varsinaisesti niinkuin nojata niihin aikaisempiin aineistoihin koska ne oli ehdottomasti puutteellisempia kuin se mihin, minkä kanssa mä olin päässyt tekemisiin. [...] Kaikki tutkimus niin se on aiheesta kiinni.”

Det var på fältet med spaden i handen hennes forskningsprocess startade. Utgrävningarna inleddes utan några som helst frågeställningar. Man kan inte utgå från bestämda frågeställningar därför att man inte på förhand kan veta vilka frågor det utgrävda materialet kan besvara. Forskarens utgångspunkt är av den orsaken alltid materialet och han testar vilka frågor det möjligen kan besvara. Därefter fortsätter materialinsamlingen. Slutligen sorteras och presenteras

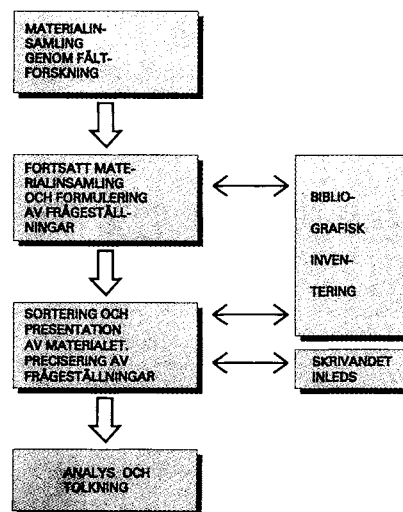

Fig. 5 Mullvadens forskningsprocess (arkeologen)

materialet och frågeställningarna preciseras.

När forskaren har samlat sitt material och bekantat sig med det samt frågeställningarna har formulerats, sorteras materialet. I början av en arkeologisk forskningspublikation presenteras vanligtvis fornyfynden som har hittats vid egna och andras utgrävningar. Presentationen innehåller ofta ett omfattande bildmaterial. Innan forskaren kan presentera sina hypoteser på ett trovärdigt sätt måste han således presentera det som hypoteserna bygger på. I detta skede av forskningsprocessen bekantar sig forskaren grundligt med den litteratur som behandlar analoga fynd. Han är dessutom tvungen att under hela forskningsarbetets gång konsultera litteratur.

”Siihen joutuu perehtymään koko ajan koska aineiston käsittelyn yhteydessään sitä joutuu käsittelemään [...] ei kukaan arkeologi ole niin perusteellisesti oppinut kaikkia esineitä ja muinaisjäänöksiä ja muita, että hän pystyis kirjoittamaan niistä, siis, vaan omasta muististaan. Eikä se ole edes toivottavaakaan vaan siinä joutuu koko ajan niinkuin etsimään aikaisemmista teoksista niitä vastaavaisuuksia [...]. Mulla on nyt esimerkiksi semmonen vyön solki, joka on niin merkillinen, että mä olen usean vuoden ajan niin kaiken mahdollisen kirjallisuuden [...] selannut läpi vaan tietääkseni mistä se vyön solki mahdollisesti saattais olla kotoisin.”

I detta skede börjar forskaren också formulera forskningen i skrift. I det sista skedet analyseras materialet och analysresultaten tolkas. Denna forskares forskningsprocess representerar ett traditionellt sätt att forska inom arkeologin. Den stöder sig inte på teorier utan är starkt förankrad i sitt arkeologiska material, fornyfynden, som tas fram vid utgrävningar.

Mätaren : arkeologer

Mätaren representerades av forskare inom arkeologin.

Science-greppet förekom endast bland

arkeologerna. Forskningsprocessen kännetecknas av ett naturvetenskapligt grepp på forskningsarbetet. Forskningsarbetet hade en stark teoriförankring och användningen av naturvetenskapliga analysmetoder av olika slag var påfallande central. En etablerad forskares och treicke-etablerades forskningsprocesser kunde hänföras till denna typ av forskningsprocess, som visualiseras i fig. 6.

Forskningsprocessen inleddes genom att formulera vaga hypoteser utgående från en idé. Därefter gav sig forskaren i kast med materialinsamling, som åtminstone för den etablerade forskarens del alltid innebar fältforskning.

”Oli miten tahansa hyvää kirjallisuutta, monografioita, materiaaliulkaisuja. Oli miten hyvä museokokoelmaa tahansa niin se täytyy kuitenkin lähdekriittisesti evaluoida. Ja sitä lähdekritiikkiä ei osaa soveltaa, ellei tunne tarkoin kenttätöynten menetelmiä ja olla itse kentällä.”

Yngre forskare hade inte alltid möjlighet att utföra fältforskning utan måste nöja sig

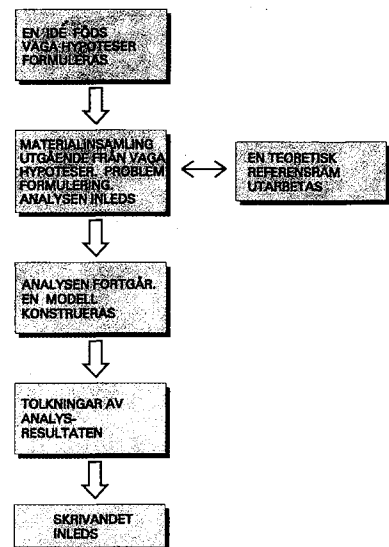

Fig. 6 Mätarens forskningsprocess (arkeologer)

med redan samlat material lagrat i Museiverkets och landskapsmuseernas samlingar. I detta skede formulerades också forskningsproblemet och analysen av materialet inleddes. I följande skede fortsatte analysen och en modell konstruerades.

"[...] mallinnetaan sitä aineistoa. Tehdään [...] tila- analyyseja. Jos meillä on joku, joku muinainen asutuspaikka niin me katsomme, missä mitäkin toimintaa on tapahtunut sillä asuinpaikalla. Missä on asutukset? Missä on hautaukset? Missä on jätealueet? [...] Tehdään semmonen ikäänkuin malli siitä miten se muinainen tilanne on ollut."

Dessa hypotetiska modeller jämförs sedan med andra, tidigare uppgjorda modeller.

"[...] mennään vertailemaan esimerkiksi antropologien vastaaviin analyysihin. Katsotaan, että vastaako ne [...] jotain kuvausta jostakin luonnonkansojen rakenteista jne. Ja sitten yhtäläisyyksistä ja eroista tehdään johtopäätelmiä."

I denna typ av forskningsprocess bildade tolkningarna av analysresultaten ett skilt skede för sig i motsats till vad som var fallet i de flesta övriga typer. Inom arkeologin är det vanligt att forskaren finner sådant i materialet som inte egentligen finns där och drar orätta slutsatser, som upptäcks först i tolkningsskedet. Forskaren har då försuttit möjligheten att gå tillbaka till fältet:

"[...] tapahtuu hyvin paljon arkeologiassa virheitä että puristetaan aineistosta liikaa. Siis halutaan nähdä enemmän kuin mihin se itse asiassa antaisi mahdollisuuden. Ja sitten jos tässä on, on ikäänkuin ollut liian löysä, on liian hätäisesti, on ajateltu että joo, joo, kyllä tää tästä järjesty kun mä sitten pääsen tulkintapuolelle. Sitten täällä tulee hurja, hurja, tuota, hätä etteihän mun aineisto ... niin eihän se herra jestas annakaan tähän mahdollisuutta. Ja sitten on myöhäistä mennä enää kentälle hakemaan lisää [...]. Ja varsinkin ne tutkijat jotka, eivät, eivät mielellään vieta aikaansa täällä kentällä niin ne on sitten vaikeuksissa."

Först när tolkningarna var gjorda inleddes skrivandet av sammanhängande text.

Den ständiga tolkaren : filosofer

Den textanalytiska forskningsprocessen återfanns endast bland forskare i filosofi. Typiskt för dem var att de studerade filosofiska texter, ofta historiska. Både en etablerad och en icke- etablerad forskares forskningsprocess hörde till denna typ. En tredje, etablerad forskare framförde också sin syn på denna typ av forskningsprocess. Dessas forskningsprocess visualiserar i fig. 7.

Forskaren inledde forskningsarbetet med att inringa forskningsproblemet och med att bestämma dess art.

"[...] filosofi liksom är en slags begrepps- vetenskap som när andra vetenskaper har ganska väldefinierade problem vad de undersöker så är filosofins problem kanske då t.ex. kunskap eller budskapets gränser eller kunskapens föremål eller språklig mening eller rationalitet eller tänkande för att nu säga några som jag har [...] sysslat med."

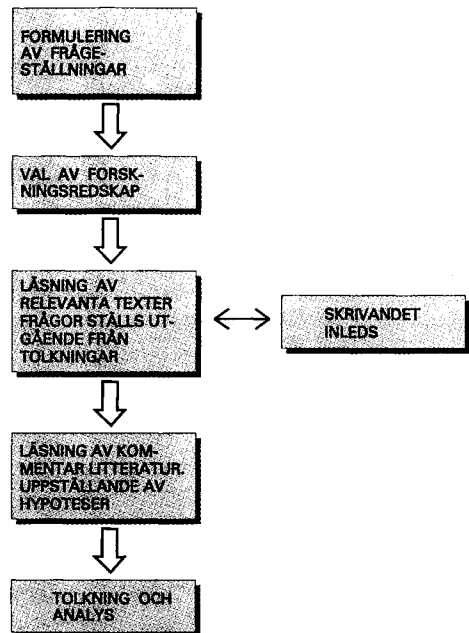

Fig. 7 Den ständiga tolkarens forskningsprocess (filosofer)

Detta gör han genom att formulera frågeställningar. Därefter väljs arbetsredskapen och sedan kan studiet av de filosofiska texterna inledas. Frågorna ställdes mot texterna och sedan vände sig forskaren till kommentarlitteraturen för tolkningar av texterna.

”Och sen går man igen tillbaks till texterna för att utreda huruvida de här texterna då ger stöd för de här olika tolkningarna, i vilken mån de ger stöd för dem, och många gånger är det ju så att det int finns något absolut rätt svar utan det finns olika möjligheter. Och sen beroende på ens intresse så väljer man då att försvara nån tolkning eller så lämnar man det då öppet. Det som man kanske försöker göra främst av allt är att man försöker få klarhet i vad det är de här [...] vad har varit hans problem och hur har han försökt besvara det. Och man försöker få klarhet i vad det där svaret är på vad som följer av det.”

Samtidigt inleddes skrivandet av sammanhängande text. Därefter uppställdes hypoteser om vilka texttolkningar som var plausibla.

”[...] jag har ren läst ganska mycket som jag liksom har glömt men sen när jag [...] börjar läsa så finns det nåntans och så ... jag får genast nånting att säga om det så [...] jag börjar då skriva ganska genast och sen läser jag lite mer ... ”

”Jag vet int om man kan skilja dem [analys och tolkningar] åt därför att varje gång du analyserar så har du nån tolkning utgående från vilken du analyserar den där texten. [...] Du kan ha flera tolkningar och så blir det liksom en ny analys att försöka bestämma vilken av de här som gör texten rättvisa eller som är den klaraste och på något vis ... Det är väl en sån där princip som man ... utgår ifrån att det finns nånting positivt, nånting värt att försvara i en teori hur befängd den än ser ut och så försöker man då se ... göra den bästa tolkningen som gör den möjligast sammanhängande.”

Därefter uppställdes hypoteser om vilka texttolkningar som var plausibla.

Analysen föregicks av tolkningar av texterna. Forskaren analyserade alltid en text

utgående från någon tolkning. Denna typ av forskningsprocess är den enda av de sju i vilken tolkningar görs före analysen.

Fixaren : filosofer

Fixarens eller problemlösarens forskningsprocess förekom endast hos forskare i filosofi. Den var således bunden till en viss disciplin liksom den föregående. Filosofin kan därmed sägas avvika från de övriga i denna undersökning studerade disciplinerna vad gäller forskningsprocessen. Fyra forskare i filosofi följde i sitt forskningsarbete problemlösarens forskningsprocess. Av dessa var tre etablerade forskare och en icke-etablerad. Problemlösarens forskningsprocess visualiseras i fig. 8.

Problemlösning har ofta ansetts vara kännetecknande för filosofisk forskning. Forskningsprocessen inleds med formulering av problemställningen. Detta skede var vanligtvis det längsta och mest arbetsdryga i processen. Det var också mycket litteraturintensivt.

”[...] siinä on sen ongelman eristäminen, eli katsominen eri näkökulmista ja eristäminen esimerkiksi se, mikä on olennaista. Elikkä sen olennaisen ongelman löytäminen ja se

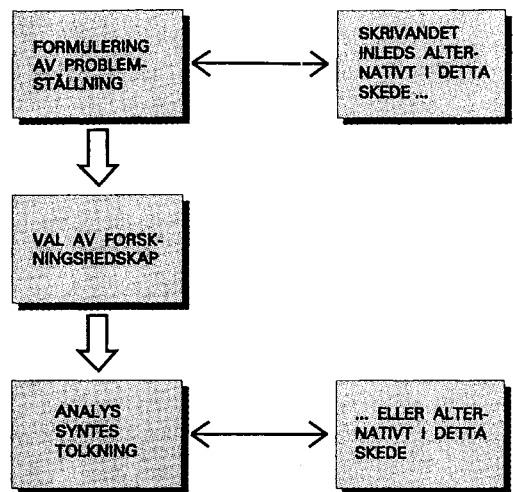

Fig. 8 Fixarens forskningsprocess (filosofer)

menetelmä, jolla se tapahtuu on eri näkökulmien hakeminen siihen samaan asiaan. Oli ne sitten keskustelua elävien filosofien kanssa tai [...] kirjallisuuden kanssa koska ainakin minä haluaisin puhua siitä, että me voidaan keskustella filosofisen kirjallisuuden kanssa, vanhan filosofisen kirjallisuuden kanssa [...].”

”Sanoisin, että painopiste, siis, filosofinen tutkimus etenee aika pitkälle kirjallisuuden päällä koko ajan [...]. Ja niinkuin tuosta näkemyksestä niin se tärkein kohta on juuri silloin kun haetaan sitä ongelman ydintä, haetaan näkökulmia siihen ongelmaan. Elikkä itse asiassa [...] kirjallisuudesta haetaan tapoja miten ihmiset ovat katsoneet sitä ongelmaa tai lähellä olevaa ongelmaa. Että onko jokin asia, joka joku on nimennyt joksikin toiseksi, niin onko itse asiassa kysymyksessä sama asia?”

I följande skede, då problemet hade inringats och preciserats, följde val av forskningsredskap, dvs. hur skall problemet lösas? Därefter inföll analysen som lika väl kunde innebära syntes. Filosofiforskaren tolkade inte sina egna analysresultat men väl andra forskares. I det sista skedet i forskningsprocessen, då forskaren hade löst problemet, eller inringat och påvisat att här förelåg ett problem, formulerade han forskningen i skrift. Skrivandet kunde också inledas redan i det första skedet, då problemställningen formulerades.

Jämfört med den textanalytiska forskningsprocessen, där forskaren var beroende av filosofiska texter, ofta historiska, nöjde sig fixaren i regel med enbart forskningslitteratur. Forskningsmaterialet kan anses

utgöra den stora skiljelinjen mellan dessa två forskningsprocesser.

”Jos me halutaan selvittää jotain tieto-opillisia kysymyksiä että miten voidaan niinkuin vähän konstruoida jotain komplisoituja esimerkkejä arkipäivän kokemuksen pohjalta. Jos halutaan tietää mitä on toiminta, ja mitä on esimerkiksi vulgaarinen toiminta ja silloin voi yrittää keksiä esimerkkejä oman elämän kokemuksiensa pohjalta.”

Det finns också sådan filosofisk forskning där ingen litteratur behövs, framhöll samma äldre forskare. Forskaren kunde basera sin forskning på vardagliga erfarenheter och finna ut exempel på basen av 'common sense'.

Hyväksytty julkaistavaksi 24.1.1998

Källor:

24 bandade och transkriberade intervjuer med forskare i arkeologi, filosofi, konsthistoria samt språkvetenskap och lingvistik

Litteratur:

Lönnqvist, Harriet (1997). Typologisering av forskningsprocesser inom humaniora. En diskursiv framställning om bl.a. svärmaren, mätaren och mullvaden. Del 1. Informaatiotutkimus 16 (4): 96-104.